

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І  
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра годівлі тварин та технології кормів ім. П.Д. Пшеничного

ЗАТВЕРДЖЕНО  
Факультет тваринництва та водних біоресурсів  
«14» травня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**ГОДІВЛЯ ТВАРИН І ТЕХНОЛОГІЯ КОРМІВ (Скорочений термін**  
**навчання)**  
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань	Н – Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
Спеціальність	Н2 – Тваринництво
Освітня програма	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Факультет	Тваринництва та водних біоресурсів
Розробники	Сичов М.Ю., д.с.-г.н., професор, Голубєва Т.А., к.с.-г.н., доцент

Київ – 2026 р.

**Опис навчальної дисципліни.** Програмою дисципліни передбачено вивчення методів оцінки поживності і якості кормів, а також принципів нормування годівлі тварин, набуття навичок визначення норм годівлі та складання раціонів для окремих видів та статевовікових груп тварин. Досвід показує, що усі наукові положення та практичні питання, що передбачені для вивчення студентами мають безпосереднє і пряме відношення до їх майбутньої наукової чи практичної діяльності. Це стосується наукових основ годівлі тварин, практичного визначення оцінки поживності та якості кормів, нормованої годівлі окремих видів та статевовікових груп тварин.

<b>Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь</b>		
Галузь знань	Н – Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина	
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	Н2 – Тваринництво	
Освітня програма	«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	
<b>Характеристика навчальної дисципліни</b>		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсова робота	так	
Форма контролю	Екзамен, КР (1 семестр)	
<b>Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти</b>		
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки	1	3
Семестр	1	5,6
Лекційні заняття	30 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	_____ год.	
Лабораторні заняття	45 год.	6 год.
Самостійна робота	45 год.	170 год.
Індивідуальні завдання	год.	
Кількість тижневих годин Аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	5 год.	

## 1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

**Мета дисципліни** – сформуванати у студента систему знань і навичок з організації науково-обґрунтованої системи годівлі сільськогосподарських тварин, зберігання та раціонального використання кормів відповідно до кваліфікаційної характеристики спеціальності Н2 – Тваринництво.

**Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни:** відсутні.

**Набуття компетентностей:**

**інтегральні компетентності (ІК):** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

**загальні компетентності (ЗК):**

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

**спеціальні (фахові) компетентності (СК):**

СК 1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва для ефективного ведення бізнесу.

СК 3. Здатність використовувати знання з основних технологій заготівлі, виробництва та зберігання кормів для формування кормової бази підприємства.

СК 4. Здатність до складання раціонів для різних видів і статевовікових груп тварин та організації їх нормованої годівлі з урахуванням наявних фінансових та ресурсних обмежень.

СК 7. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції скотарства.

СК 8. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції свинарства.

СК 9. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції птахівництва.

**Програмні результати навчання (ПРН):**

ПРН-1. Забезпечувати дотримання параметрів та контролювати технологічні процеси з виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН-2. Навчати співробітників підприємства сучасних та нових компонентів технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН-9. Обирати раціональні технології заготівлі, виробництва та зберігання кормів.

ПРН-10. Здійснювати нормовану годівлю тварин.

ПРН-13. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій з виробництва молока та яловичини.

ПРН-14. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій виробництва свинини.

ПРН-15. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль виробництва продукції птахівництва.

ПРН-16. Впроваджувати і використовувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН-20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРН-21. Знати основні історичні етапи розвитку предметної області.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:  
 - скороченого терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин														
	денна форма							заочна форма							
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
<b>I семестр</b>															
<b>Змістовний модуль 1. Наукові основи повноцінної годівлі тварин. Технологія кормів та оцінка їх якості</b>															
Тема 1. Історія розвитку науки про годівлю тварин. Хімічний склад кормів	1	3	1	2				15	9	2		2		5	
Тема 2. Оцінка поживності кормів за вмістом перетравних поживних речовин. Енергетична поживність кормів	1	5	1	4					6						6
Тема 3. Протеїнова, вуглеводна і жирова поживність кормів	2	2	1	1					5						5
Тема 4. Мінеральна та вітамінна поживність кормів	2	2	1	1					6						6
Тема 5. Корми та їх класифікація	3	2	1	1					5						5
Тема 6. Сухі та соковиті грубі корми. Силосовані корми	3-4	5	2	3					6						6
Тема 7. Енергетичні та протеїнові корми	4-5	4	2	2					5						5
Тема 8. Мінеральні, вітамінні, спеціальні добавки. Комбікорми.	5	18	1	2					6						6
Разом за змістовним модулем 1	-	41	10	16			15	48	2		2			44	
<b>Змістовний модуль 2. Нормована годівля жуйних тварин і коней</b>															
Тема 9. Нормована годівля сільськогосподарських тварин	6	2	1	1			15	6						6	
Тема 10. Біологічні особливості ВРХ. Годівля дійних корів.	6-7	5	2	3				8			2				6
Тема 11. Годівля сухостійних корів.	7-8	6	2	4				6							6

Тема 12. Годівля молодняку ВРХ. Відгодівля ВРХ	8	3	1	2			6					6
Тема 13. Годівля овець	9	4	2	2			6					6
Тема 14. Годівля коней	10	19	2	2			6					6
Разом за змістовним модулем 2	-	<b>39</b>	<b>10</b>	<b>14</b>		<b>15</b>	<b>38</b>			<b>2</b>		<b>36</b>
<b>Змістовний модуль 3. Нормована годівля свиней, птиці, кролів та хутрових звірів</b>												
Тема 15. Біологічні особливості свиней. Годівля свиноматок.	11	4	2	2		15	10	2		2		6
Тема 16. Годівля молодняку свиней. Відгодівля свиней	12	6	2	4			6					6
Тема 19. Годівля курей м'ясного та ячного напрямку продуктивності	13	6	2	4			6					6
Тема 20. Годівля качок, гусей та нетрадиційної птиці	14	3	2	1			6					6
Тема 21. Годівля кролів та хутрових звірів	15	21	2	4			6					6
Разом за змістовним модулем 3	-	<b>40</b>	<b>10</b>	<b>15</b>		<b>15</b>	<b>34</b>	<b>2</b>		<b>2</b>		<b>30</b>
<b>Усього годин за курс</b>	-	<b>120</b>	<b>30</b>	<b>45</b>		<b>45</b>	<b>120</b>	<b>4</b>		<b>6</b>		<b>110</b>
Курсова робота з «Годівлі тварин і технології кормів»		30	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-

### 3. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія розвитку науки про годівлю тварин. Хімічний склад кормів	1
2	Оцінка поживності кормів за вмістом перетравних поживних речовин. Енергетична поживність кормів	1
3	Протеїнова, вуглеводна і жирова поживність кормів	1
4	Мінеральна та вітамінна поживність кормів	1
5	Корми та їх класифікація	1
6	Сухі та соковиті грубі корми. Силосовані корми	2
7	Енергетичні та протеїнові корми	2
8	Мінеральні, вітамінні, спеціальні добавки. Комбікорми	1
9	Нормована годівля сільськогосподарських тварин	1
10	Біологічні особливості ВРХ. Годівля дійних корів	2
11	Годівля сухостійних корів	2
12	Годівля молодняку ВРХ. Відгодівля ВРХ	1
13	Годівля овець	2
14	Годівля коней	2
15	Біологічні особливості свиней. Годівля свиноматок	2
16	Годівля молодняку свиней. Відгодівля свиней	2
17	Годівля курей м'ясного та яєчного напрямку продуктивності	2
18	Годівля качок, гусей та нетрадиційної птиці	2
19	Годівля кролів та хутрових звірів	2
	Всього	30

#### 4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Хімічний склад кормів	2
2	Перетравність поживних речовин (простий метод)	2
3	Оцінка енергетично поживності кормів (Визначення валової енергії корму, Визначення енергетичної поживності кормів за вмістом обмінної енергії, чистої енергії лактації, перетравної енергії корму)	2
4	Комплексна оцінка поживності кормів	2
5	Класифікація кормів. (сучасна класифікація). Оцінка якості сухих грубих кормів	2
6	Оцінка якості соковитих грубих кормів (зелені корми) та Оцінка якості силосованих кормів	2
7	Оцінка якості енергетичних кормів	2
8	Оцінка якості протеїнових кормів	2
9	Годівля дійних корів	2
10	Годівля сухостійних корів	2
11	Годівля молодняку та відгодівля ВРХ	2
12	Годівля вівцематок	2
13	Відгодівля молодняку овець	2
14	Годівля племінних кобил	2
15	Годівля робочих та спортивних коней	2
16	Годівля свиноматок	2
17	Годівля молодняку свиней	2
18	Відгодівля свиней	2
19	Годівля курей яєчного напрямку продуктивності	2
20	Годівля курчат-бройлерів	2
21	Годівля качок, індиків	2
22	Годівля кролів	2
23	Годівля хутрових звірів	1
	Всього	45

## 5. Теми самостійних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Штучно висушені трав'яні корми	15
2	Годівля кіз	15
3	Лімітуючі амінокислоти в годівлі свиней та птиці	15
	Всього	45

### 6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне опитування;
- тестування;
- захист лабораторних робіт;
- захист розрахункових робіт.

### 7. Методи навчання

- практико – орієнтоване навчання;
- навчання через дослідження;
- проблемне навчання;
- командна робота.

8. **Оцінювання результатів навчання.** Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100 – бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

#### 8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
<b>Модуль 1. Наукові основи повноцінної годівлі тварин. Технологія кормів та оцінка їх якості</b>		
Л. р. 1. Хімічний склад кормів	ПРН 1,2,16,20,21 Вивчити хімічний склад кормів, набути навички користування таблицями хімічного складу кормів;	<b>6</b>
Л. р. 2. Перетравність поживних речовин (простий метод)	навчитись порівнювати основні властивості кормів за вмістом у них поживних речовин; вивчити методи і техніку визначення перетравності поживних речовин кормів і раціонів; опанувати методи визначення енергетичної поживності кормів у обмінній, перетравній енергії та чистій енергії лактації; застосовувати оцінку протеїнової, вуглеводної та жирової поживності кормів на практиці; вміти оцінювати мінеральну та вітамінну поживності кормів; знати зарубіжну та вітчизняну класифікацію кормів. Розрізняти корми за видами та приналежність їх до різних груп згідно	<b>7</b>
Л. р. 3. Оцінка енергетично поживності кормів (Визначення валової енергії корму, Визначення енергетичної поживності кормів за вмістом обмінної енергії, чистої енергії лактації,		<b>10</b>

перетравної енергії корму)	класифікації; вміти проводити органолептичну оцінку різних груп кормів; знати технологічні процеси заготівлі кормів та способи їх підготовки до згодовування.	
Л. р. 4. Комплексна оцінка поживності кормів		7
Л. р. 5 Класифікація кормів. (сучасна класифікація). Оцінка якості сухих грубих кормів		7
Л. р. 6. Оцінка якості соковитих грубих кормів (зелені корми) та Оцінка якості силосованих кормів		6
Л. р. 7. Оцінка якості енергетичних кормів		6
Л. р. 8. Оцінка якості протеїнових кормів		6
С. р. 1. Штучно висушені трав'яні корми		15
Модульна контрольна робота 1		30
<b>Всього за модулем 1</b>		<b>100</b>
<b>Модуль 2. Нормована годівля жуйних тварин і коней</b>		
Л. р. 9. Годівля дійних корів	ПРН 1,2,10,13,16,20,21 Знати біологічні особливості ВРХ, ДРХ та коней, специфіку їх живлення. Вміти визначати норму годівлі та складати раціони для різних статево-вікових груп ВРХ, коней, овець, кіз залежно від їх фізіологічного стану. Аналізувати господарські раціони на відповідність існуючим нормам. Розуміти принципи підготовки кормів до згодовування, кратність годівлі та режим і техніку згодовування тих чи інших кормів.	8
Л. р. 10. Годівля сухостійних корів		8
Л. р. 11. Годівля молодняку та відгодівля ВРХ		7
Л. р. 12. Годівля вівцематок		8
Л. р. 13. Відгодівля молодняку овець		8
Л. р. 14. Годівля племінних кобил		8
Л. р. 15. Годівля робочих та спортивних коней		8
С. р. 2. Годівля кіз		15
Модульна		

контрольна робота 2		<b>30</b>
<b>Всього за модулем 2</b>		<b>100</b>
<b>Модуль 3. Нормована годівля свиней, птиці, кролів та хутрових звірів</b>		
<b>Тема 5. Нормована годівля свиней</b>		
Л. р. 16. Годівля свиноматок	ПРН 1,2,10,14,15,16,20,21 Знати біологічні особливості свиней, птиці, кролів, хутрових звірів та їх особливості живлення. Вміти визначати норму та складати добовий раціон для свиней та проводити їх аналіз. Розуміти принципи використання комбікормів в свинарстві Розрізняти потреби в енергії та поживних речовинах для свиней залежно від їх фізіологічного стану. Вміти визначати норму та складати рецепти комбікормів для птиці залежно від напрямку продуктивності. Розрізняти потреби в енергії та поживних речовинах для різних видів птахів. Вміти визначати норму годівлі та складати добові раціони або рецепти комбікормів для різних статеві-вікових груп кролів залежно від способу їх годівлі. Вміти визначати норму годівлі та складати добові раціони для хутрових звірів залежно від їх фізіологічного періоду.	<b>7</b>
Л. р. 17. Годівля молодняка свиней		<b>6</b>
Л. р. 18. Відгодівля свиней		<b>7</b>
Л. р. 19. Годівля курей яєчного напрямку продуктивності		<b>7</b>
Л. р. 20. Годівля курчат-бройлерів		<b>7</b>
Л. р. 21. Годівля качок, індиків		<b>7</b>
Л. р. 22. Годівля кролів		<b>7</b>
Л. р. 23. Годівля хутрових звірів		<b>7</b>
С. р. 3. Лімітуючи амінокислоти в годівлі свиней та птиці		<b>15</b>
Модульна контрольна робота 3		
<b>Всього за модулем 3</b>		<b>100</b>
<b>Навчальна робота</b>	<b><math>(M1+M2+M3)/3 \cdot 0,7 \leq 70</math></b>	
<b>Екзамен</b>	<b>30</b>	
<b>Всього за курс</b>	<b><math>(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100</math></b>	
<b>Курсова робота</b>		<b>100</b>

## 8.2. Шкала оцінювання здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/залік)
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

## 8.3. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<b>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</b>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
<b>Політика щодо академічної доброчесності:</b>	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, презентаційні матеріали повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
<b>Політика щодо відвідування:</b>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

## 9. Навчально-методичне забезпечення

1. Методичні посібники для виконання лабораторних робіт «Годівля тварин і технологія кормів СК» для студентів спеціальностей «Тваринництво».
2. Методичні вказівки до виконання курсової роботи.
3. Електронний навчальний курс: Годівля тварин і технологія кормів: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2337>
4. Підручники, навчальні посібники, практикуми.

## 10. Рекомендовані джерела інформації

1. Проваторов Г. В., Проваторова В. О. Годівля сільськогосподарських тварин : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2022. 575 с. URL: <https://profbook.com.ua/god%D1%96vlya-s%D1%96lskogospodarskih-tvarin.html>
2. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин: навчальний посібник/[Ібатуллін І.І., Мельник Ю.Ф., Отченашко В.В., та ін.]; під ред. академіка НААН України І.І. Ібатулліна. – К.: 2015. – 422 с.
3. Довідник з повноцінної годівлі сільськогосподарських тварин; За науковою ред. І.І. Ібатулліна, О.М. Жукорського. Київ: Аграрна наука. 2016, 336с.

4. McDonald P., Edwards R. A., Greenhalgh J. F. D., Morgan C. A. Animal Nutrition. 9th ed. Harlow : Pearson, 2022. 712 p. URL: <https://www.pearson.com/en-gb/subject-catalog/p/animal-nutrition/P200000008448>
5. Fuller M. F. Quantitative Animal Nutrition. 2nd ed. Wallingford : CABI, 2022. 560 p. URL: <https://www.cabi.org/bookshop/book/9781789241013/>
6. Dijkstra J., Forbes J. M., France J. Quantitative Aspects of Ruminant Digestion and Metabolism. Wallingford : CABI, 2023. 544 p. URL: <https://www.cabi.org/bookshop/book/9781800622531/>
7. Phillips C. J. C. (Ed.). Encyclopedia of Animal Nutrition. Wallingford : CABI, 2023. URL: <https://www.cabi.org>
8. Lee M. R. F. Forage Evaluation in Ruminant Nutrition. Wallingford : CABI, 2023. URL: <https://www.cabi.org/bookshop>
9. Kebreab E. Nutrient Requirements and Feeding of Dairy Cattle. Washington : National Academies Press, 2023. URL: <https://nap.nationalacademies.org>
10. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. Nutrient Requirements of Dairy Cattle. Washington : National Academies Press, 2023. URL: <https://nap.nationalacademies.org/catalog/25806>
11. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. Nutrient Requirements of Beef Cattle. Washington : National Academies Press, 2023. URL: <https://nap.nationalacademies.org>

#### **Інформаційні ресурси**

1. Союз птахівників України <https://www.poultryukraine.com/>
2. Компанія Текро <https://www.tekro.ua/>
3. Компанія Big Dutchman <https://www.bigdutchman.ua/uk/portal-ua/>
4. Компанія Bou Matic <https://boumatic.com/eu>
5. <http://www.afimilk.com/>
6. ТОВ «Кремікс» <http://kremix.com.ua/>
7. Група компаній AVA Group <https://avagroup.ua/>